

DOI: https://doi.org/10.32782/inclusive_economics.1-3
УДК 331.108:005.3

Гуменюк І. Л.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія,
т.в.о. керівника Навчально-наукового інституту економіки,
управління та діджиталізації
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3984-1419>

Білик Т. Л.

кандидат економічних наук, доцент,
заступник директора з навчально-методичної роботи,
Відокремлений структурний підрозділ
«Кам'янець-Подільський фаховий коледж Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1937-1488>

ІНКЛЮЗИВНІ ПРАКТИКИ У БІЗНЕСІ

У статті досліджується важливість і вплив інклюзивних практик на економічний розвиток. У контексті росту усвідомлення соціальної відповідальності та рівних можливостей, ця стаття висвітлює переваги та виклики, пов'язані зі включенням осіб з особливими потребами в економіку. Розглянуто роль інклюзії в економіці як фактор, що сприяє ринковій конкурентоспроможності, економічному зростанню та сталому розвитку. Досліджуються приклади успішних інклюзивних програм та стратегій у різних секторах економіки, а також їхній позитивний вплив на зайнятість та розширення ринків. Враховано економічні виклики, з якими стикаються особи з особливими потребами, такі як архітектурні бар'єри, недостатня доступність до ресурсів та послуг, а також соціальні стереотипи. Аналізується необхідність створення сприятливого середовища, яке сприяє розвитку талантів та підтримці осіб з інвалідністю. Розглянуто глобальні тенденції та політики, спрямовані на підтримку інклюзії в економіці. Висвітлюються роль уряду, організації громадянського суспільства та міжнародних організацій у створенні інклюзивних економічних середовищ та підтримці осіб з особливими потребами. У статті розглядається зв'язок між інклюзією, соціальною відповідальністю бізнесу та сталістю. Висвітлюються переваги інклюзивних практик у контексті сталого розвитку, а також можливості використання інноваційних технологій для покращення інклюзивності в економіці. Ця стаття надає огляд та аналіз ролі інклюзії в економіці, зосереджуючись на перевагах, викликах та можливостях. Розширення ринків шляхом інклюзії сприяє сталому розвитку, оскільки сприяє формуванню більш сильної та стабільної економіки, підвищує соціальну відповідальність бізнесу і сприяє покращенню якості життя всього суспільства. Інклюзія в економіці виступає ключовим фактором, що сприяє покращенню економічного середовища, ринковій конкурентоспроможності, економічному зростанню та сталому розвитку. Це відкриває нові можливості для розвитку бізнесу, підвищення ефективності та створення більш справедливого суспільства. Для досягнення цих результатів необхідно впроваджувати інклюзивні практики та створювати сприятливе середовище для участі всіх людей у економічному процесі.

Ключові слова: економіка, інклюзія, інклюзивна економіка, особа з інвалідністю, особливі потреби.

Irina Humeniuk

Educational and Scientific Institute of Economics,
Management, and Digitalization of the National Research Southwestern
Regional Center «Kamianets-Podilskyi State Institute»

Tetyana Bilyk

Separate Structural Unit «Kamianets-Podilskyi Vocational College
of the Higher Education Institution "Podilskyi State University»

INCLUSIVE PRACTICES IN BUSINESS

This article delves into the significance and far-reaching impact of inclusive practices on economic development. Within the backdrop of an increasingly heightened awareness surrounding social responsibility and equal opportunities, this piece underscores the advantages and hurdles linked to integrating individuals with special needs into the economic framework. It critically examines the role of inclusion in the economy as a catalyst for bolstering market competitiveness, fostering

economic growth, and nurturing sustainable development. Illustrative examples of triumphant inclusive programs and strategies spanning diverse sectors of the economy are expounded upon, accompanied by an exploration of their positive repercussions on employment rates and the expansion of market horizons. The economic obstacles confronted by individuals with special needs, encompassing challenges like architectural barriers, restricted access to resources and services, and the perpetuation of social stereotypes, are meticulously taken into consideration. An urgent call for cultivating a propitious environment conducive to nurturing talent and offering unwavering support to persons with disabilities is emphatically underscored. A global perspective is adopted to dissect prevailing trends and policies with a singular focus on facilitating inclusion within the economy. This article additionally highlights the intrinsic interconnection between inclusion, corporate social responsibility, and the overarching pursuit of sustainability. Furthermore, the benefits of embracing inclusive practices within the realm of sustainable development are elucidated, underscoring how such practices stand to create a self-reinforcing cycle of positive change. The article also casts a spotlight on the potential transformative role of cutting-edge technologies in further enhancing inclusivity throughout the economic landscape, envisioning a future wherein innovation bridges gaps and paves the way for greater involvement of diverse talents. In essence, this article furnishes a comprehensive overview and incisive analysis of the multifaceted role that inclusion plays within the economy. It deliberately accentuates the multifarious advantages, considerable challenges, and numerous prospects that come hand in hand with fostering an inclusive economic environment. Through this exploration, it becomes evident that the integration of diverse abilities and perspectives not only spurs economic progress but also serves as a beacon guiding societies towards a more equitable and sustainable future.

Key words: *economy, inclusion, inclusive economy, individuals with disabilities, special needs.*

Постановка проблеми. Інклюзія стає все більш визнаною як ключовий аспект суспільного розвитку, а одним з важливих сфер, де вона виявляє свій потенціал, є економіка. Соціальна відповідальність та рівні можливості стають основними принципами, які керуються в сучасному світі, і інклюзія в економіці виступає як важлива складова цього процесу. Вона звертається до нас з питанням: як ми можемо створити економічне середовище, яке буде відкритим та доступним для всіх, включаючи осіб з особливими потребами?

Метою дослідження є вивчення ролі інклюзії в економіці та її впливу на розвиток суспільства.

Проблема дослідження полягає у необхідності вивчення ролі інклюзії в економіці виникає не лише з проблеми соціальної нерівності та виключеності осіб з особливими потребами з економічного процесу. Незважаючи на значні зусилля, у багатьох суспільствах інклюзивність в економіці є обмеженою, що призводить до обмеження можливостей та розвитку потенціалу осіб з особливими потребами. Проблема полягає у тому, що деякі люди зазнають соціального, економічного та культурного виключення через недостатню доступність до ресурсів, послуг та можливостей, а також через наявні соціальні стереотипи та дискримінацію. Це веде до зменшення їхньої можливості займати робочі місця, реалізувати свій потенціал та зробити внесок у суспільство.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасному суспільстві все більше розуміють важливість інклюзії в різних сферах життя. Інклюзія стає ціннісною основою для побудови справедливого та рівноправного суспільства. Однак, коли мова йде про економіку, необхідність інклюзії не обмежується лише аспектами соціальної адаптації осіб з інвалідністю. Вона стає ключовим чинником, що впливає

на розвиток економічної системи та сприяє досягненню сталого росту і конкурентоспроможності.

У цьому контексті, наша стаття присвячена ролі інклюзії в економіці та її значенню для сталого розвитку суспільства. Ми досліджуємо переваги та виклики, пов'язані з включенням осіб з інвалідністю в економічний процес, з фокусом на економічних аспектах.

У нашому дослідженні ми аналізуємо приклади успішних інклюзивних програм та стратегій, які застосовуються в різних секторах економіки, і виявляємо їх позитивний вплив на зайнятість та розвиток підприємництва. Ми також досліджуємо економічні виклики, з якими стикаються особи з інвалідністю, такі як архітектурні бар'єри, недостатня доступність до ресурсів та послуг, та розглядаємо можливості їх подолання.

Термін «інклюзія в економіці» відноситься до концепції, яка поєднує поняття інклюзії та економіки. Інклюзія в економіці вказує на необхідність включення різних груп людей, включаючи тих, хто традиційно був виключений або має обмежений доступ до економічних можливостей. Ця концепція покликана створювати більш справедливі та рівноправні умови для усіх учасників економічного процесу.

Термін «інклюзія» походить від латинського слова «inclusio», що означає «включення». Вперше термін «інклюзія» у контексті соціальної сфери був запроваджений в 1980-х роках і відносився до практик включення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх шкіл. Згодом цей термін розширився і став застосовуватися у різних галузях, включаючи економіку [4].

Поняття «інклюзія в економіці» набуло широкого визнання завдяки роботі організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй, Міжнародна організація

праці та інші, які пропагують принципи рівності, справедливості та інклюзивного економічного розвитку. Це поняття активно розглядається в наукових дослідженнях, політичних документах та практиках урядових та неприбуткових організацій, спрямованих на покращення умов життя і роботи всіх груп населення [3].

Таким чином, інклюзія в економіці є концепцією, яка визнає значення включення всіх людей у економічний процес і прагне створити рівні умови для всіх учасників економіки [5].

Інклюзія в економіці має потужний вплив на ринкову конкурентоспроможність, економічне зростання та сталий розвиток. Ось кілька способів, як інклюзія сприяє цим процесам:

Розширення талантової бази: Інклюзія дає можливість привернути та використовувати незалежно від їхнього походження, статусу або особливостей. Різноманітність перспектив і досвіду, які принесуть ці різні групи людей, сприятимуть створенню інноваційних ідей, підвищенню креативності та покращенню якості продуктів і послуг.

Розширення ринків: Інклюзія дозволяє включення більш широкої аудиторії споживачів, яка раніше була виключена або недостатньо обслуговувалася. Це відкриває нові можливості для підприємств розширювати свої ринки і залучати нових клієнтів. Більш інклюзивні бізнес-моделі можуть бути спрямовані на задоволення потреб цих груп населення та розширення своєї клієнтської бази.

Збільшення робочої сили: Інклюзивна економіка дозволяє залучити більше людей до активної участі в економічному процесі. Це сприяє збільшенню робочої сили і підвищує рівень зайнятості. Кожна особа, яка має можливість працювати і внести свій вклад у суспільство, стає джерелом економічного росту і сприяє сталому розвитку.

Стимулювання інновацій: Інклюзія в економіці стимулює розвиток інноваційних рішень, оскільки вона пропонує нові підходи до проблем, викликаних нерівністю і виключенням. Люди з різними осо-

бливостями, переживаннями та потребами мають унікальні інсайти і можуть сприяти розробці нових продуктів, послуг та технологій, які відповідають потребам широкого спектру споживачів.

Стимулювання соціального розвитку: Інклюзія в економіці сприяє створенню більш справедливого та рівноправного суспільства. Вона спонукає до зменшення нерівностей, боротьби з дискримінацією та нерівними можливостями. Це веде до соціального розвитку, збільшення соціальної відповідальності бізнесу і покращення якості життя всього суспільства.

Таким чином, інклюзія в економіці впливає на ринкову конкурентоспроможність, економічне зростання та сталий розвиток шляхом створення рівних умов, розширення ринків, залучення нових талантів та просування інноваційних рішень [2].

Інклюзія в економіці виконує ключову роль як фактор, що впливає на покращення економічного середовища та сприяє розширенню ринків. Ось деякі аспекти, які пояснюють цю роль:

Різноманітність та інновації: Інклюзія сприяє впровадженню різноманітних інноваційних ідей, перспектив та досвіду. Різні групи людей мають різні підходи, таланти та знання, які можуть сприяти розробці нових продуктів, послуг та ринків. Включення осіб з різними особливостями стимулює творчість та сприяє інноваційному розвитку економіки.

Розширення споживчої бази: Інклюзія розширює ринки, оскільки дає можливість включити тих, хто раніше був виключений або недостатньо обслуговувався. Це означає, що бізнеси можуть залучити нових клієнтів і споживачів, які мають свої унікальні потреби та вимоги. Інклюзивні підходи до розвитку продуктів і послуг дозволяють залучити широкий спектр споживачів та забезпечити їх задоволення.

Розвиток людського капіталу: Інклюзія в економіці сприяє розвитку людського капіталу шляхом залучення талановитих і кваліфікованих осіб з різними особливостями. Це дозволяє економіці використовувати потенціал усіх своїх учасників та забезпечує

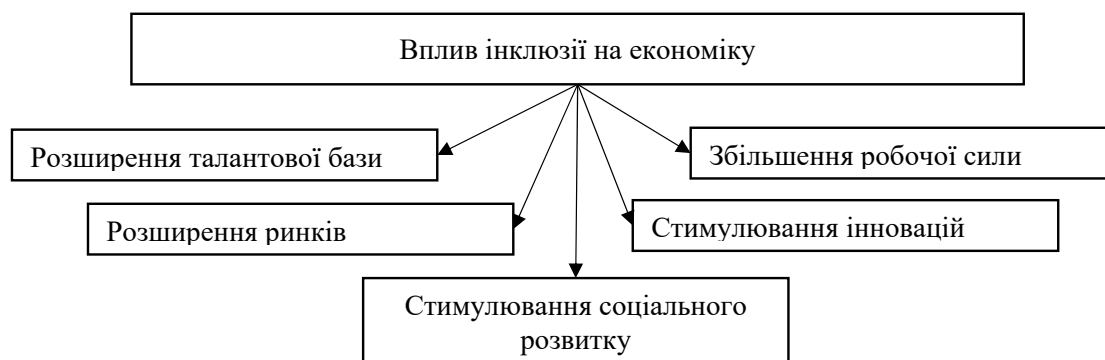

Рис. 1. Компоненти інклюзії в економіці

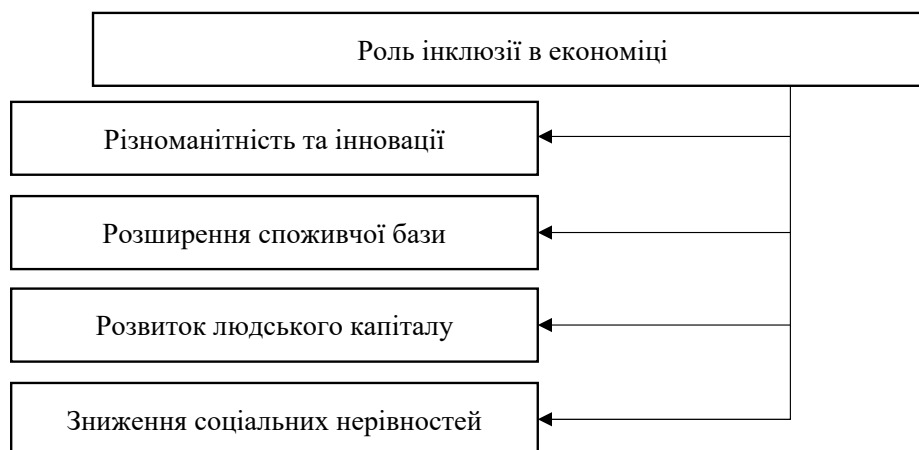

Рис. 2. Роль інклюзії в економіці

розвиток різних сфер, таких як наука, технології, мистецтво, бізнес тощо. Розширення бази талантів сприяє економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності.

Зниження соціальних нерівностей: Інклюзія в економіці допомагає зменшити соціальні нерівності і нерівноправність. Вона створює можливості для осіб з різними особливостями брати участь у економічному житті та забезпечує їх рівні права та можливості. Це сприяє побудові справедливого суспільства, залученню більш широкого кола людей до економічних процесів та покращенню загального благополуччя [1].

Отже, інклюзія в економіці є ключовим фактором, який сприяє покращенню економічного середовища та розширенню ринків шляхом стимулювання інновацій, розширення споживчої бази, розвитку людського капіталу та зменшення соціальних нерівностей. Це створює більш справедливе та рівноправне суспільство, яке має потенціал для сталого економічного розвитку.

Висновки. Роль інклюзії в економіці виявляється ключовою у покращенні економічного середовища та сприяє розширенню ринків. Інклюзивні практики забезпечують рівні умови для участі всіх людей у економічному житті та створюють можливості для розвитку різноманітних інновацій. Інклюзія сприяє ринковій конкурентоспроможності

шляхом залучення нових талантів, розширення споживчої бази та впровадження інноваційних рішень. Вона стимулює творчість та розробку нових продуктів і послуг, що задовольняють потреби різних груп споживачів. Інклюзія сприяє економічному зростанню шляхом розширення людського капіталу. Залучення осіб з різними особливостями до економічних процесів сприяє розвитку різних сфер та створює умови для реалізації їх потенціалу. Інклюзія в економіці допомагає зменшити соціальні нерівності та нерівноправність. Вона сприяє побудові справедливого суспільства, де всі люди мають рівні права та можливості.

Розширення ринків через інклюзію допомагає розвивати сталий розвиток, оскільки воно сприяє створенню більш сильної та стабільної економіки, збільшує соціальну відповідальність бізнесу та сприяє підвищенню якості життя всього суспільства. Інклюзія в економіці є важливим фактором, що сприяє покращенню економічного середовища, ринковій конкурентоспроможності, економічному зростанню та сталому розвитку. Це відкриває нові можливості для розвитку бізнесу, підвищення ефективності та створення більш справедливого суспільства. Для досягнення цих результатів необхідно впроваджувати інклюзивні практики та створювати сприятливе середовище для участі всіх людей у економічному процесі.

Література:

1. Базиліук А. В., Жулин О. В. Інклюзивне зростання як основа соціально-економічного розвитку. *Економіка та управління на транспорті*. Київ : НТУ, 2015. Вип. 1. С. 5–12.
2. Тараненко І. В. Модифікація глобалізаційно-інноваційної моделі світової економіки на засадах сталого розвитку: нові виміри конкурентоспроможності. *Європейський вектор економічного розвитку* : зб. наук. пр. Дніпропетровськ : Дніпропетровський університет ім. Альфреда Нобеля, 2013. Вип. 1 (12). С. 172–185.
3. Федулова Л. І. Соціальні інновації в системі соціально-економічних відносин. URL: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_3/6074.pdf
4. Creating value for all strategies for doing business with the poor. URL: http://www.rw.undp.org/content/dam/rwanda/docs/povred/RW_rp_Creating_Value_for_All_Doing_Business_with_the_Poor.pdf

5. Hall A., Clark N., Naik G. Technology Supply Chain or Innovation Capacity? Contrasting Experiences of Promoting Small Scale Irrigation Technology in South Asia. UNU-MERIT Working Paper. 2007–2014. Maastricht: UNU.

References:

1. Bazyljuk A. V., Zhulyn O. V. (2015). Inkljuzyvne zrostannja jak osnova socialno-ekonomichnogo rozvytku [Inclusive growth as the basis of socio-economic development]. *Ekonomika ta upravlinnja na transporti*. No. 1. P. 5–12.

2. Taranenko I. V. (2013). Modyfikacija globalizacijno-innovacijnoi modeli svitovoi ekonomiky na zasadah stalogo rozvytku: novi vymiry konkurentospromozhnosti [Modification of the globalization and innovation model of the world economy on the basis of sustainable development: new dimensions of competitiveness]. *Jevropejskij vektor ekonomichnogo rozvytku*: zb. nauk. pr. No. 1 (12). P. 172–185.

3. Fedulova L. I. Socialni innovacii v systemi socialno-ekonomichnyh vidnosyn [Social innovations in the system of socio-economic relations]. Available at: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_3/6074.pdf

4. Creating value for all strategies for doing business with the poor. Available at: http://www.rw.undp.org/content/dam/rwanda/docs/povred/RW_rp_Creating_Value_for_All_Doing_Business_with_the_Poor.pdf

5. Hall A., Clark N., Naik G. Technology Supply Chain or Innovation Capacity? Contrasting Experiences of Promoting Small Scale Irrigation Technology in South Asia. UNU-MERIT Working Paper. 2007–2014. Maastricht: UNU.

Стаття надійшла до редакції 10.09.2023 р.